

Sogn og Fjordane vassregion

Hordaland vassregion

Saman for vatnet

Oppdatering av regionale vassforvaltningsplan
med tilhøyrande tiltaksprogram

Høyringsdokument 1:

Planprogram

for regional vassforvaltningsplan
2022–2027

for Sogn og Fjordane vassregion
og Hordaland vassregion

Høyringsperiode
1. april–30. juni 2019

Vassregionane Sogn og Fjordane
og Hordaland er føreslege slått
saman til Vestland vassregion
frå 1.1.2020

Stabben fyr
Foto: Nina Susann Madsen

Hordaland og Sogn og Fjordane har ein variert natur med mykje fjell, vakre fjordar og flotte vassdrag. Bilde nedanfor er frå Askvoll. Nedst frå Eksingedalsvassdraget med Fossfossen og Storeglupen. Foto: Sveinung Klyve

Forord

Hovudmålet med vassforvaltningsplanen er å betre vassmiljøet der det er dårleg og å verne om vassmiljøet slik at det ikkje vert dårlegare. Gjeldande vassforvaltningsplan gjeld for 2016 -2021. Planen skal no oppdaterast og gjelde for 2022 – 2027. Dette dokumentet er eit høyringsforslag til planprogram for å oppdatere den regionale vassforvaltningsplanen med tilhøyrande tiltaksprogram.

Høyringsforslaget til planprogram skildrar planprosessen, forslag til organisering av arbeidet, kva utgreiingar vi foreslår å gjennomføre og behov for konsekvensutgreiing. Programmet syner forventingar til styresmakter som skal delta, og høvet for andre interessentar til å medverke med kunnskapen sin og synspunkta sine.

Vassregionane Sogn og Fjordane og Hordaland er planlagd slege saman frå 1.1.2020. Ny vassforvaltningsplan for 2022 – 2027 vil gjelde for Vestland vassregion. Vestland fylkeskommune vert vassregionstyresmakt når nye Vestland vassregion trer i kraft. Vassregionane Hordaland og Sogn og Fjordane har av den grunn laga eit felles planprogram for å oppdatere vassforvaltningsplanen for Vestland.

Kunnskapsgrunnlaget og hovudutfordringar i vassregionane er summert opp i dokument kalla Hovudutfordringar i vassregionen. Hovudutfordringar for det enkelte vassområde inngår i desse dokumenta. Desse dokumenta er også på høyring

Sogn og Fjordane fylkeskommune er vassregionstyresmakt for Sogn og Fjordane vassregion og Hordaland fylkeskommune er vassregionstyresmakt for Hordaland vassregion.

Innspel til dette planarbeidet vil hjelpe oss med å leggje ein god plan for arbeidet framover. Din kunnskap om ditt lokale vassmiljø er viktig å høyra om. Er du nøgd med bruken og forvaltning av vatnet i ditt nærmiljø ? Alle innspel er viktige!

[Her finn du skjema for høyringsinnspel \(lenkje kjem\).](#)

Frist for høyringsinnspel: 30. juni 2019

Kontaktinformasjon:

Sogn og Fjordane fylkeskommune, Askedalen 2, 6863 Leikanger,

post@sfj.no

[Kontakt oss på eDialog](#)

Kontaktperson: [Merete Farstad](#)

Hordaland fylkeskommune,

<https://www.hordaland.no/>

hfk@hfk.no

Kontaktperson: [Sveinung Klyve](#)

Innhold

Forord.....	2
1 Innleiing	4
2. Føremålet med planarbeidet.....	5
2.1 Føringar for vassforvaltningsarbeidet	5
3 Om planprogrammet.....	8
4 Framdriftsplan: Oversikt over arbeidet fram mot 2021.....	9
5 Vassregionen vår – planområdet	10
5.1 Kort skildring av Sogn og Fjordane vassregionen.....	10
5.2 Kort skildring av Hordaland vassregion	12
5.3 Endringar av vassregionen sidan førre plan til Vestland vassregion	13
6 Organisering av arbeidet	14
6.1 Organisering av arbeidet i Sogn og Fjordane og Hordaland vassregion	14
6.3 Organisering av arbeidet i ny Vestland vassregion	15
7 Verknaden av vassforvaltingsplanen og tiltaksprogrammet.....	19
7.1 Verknad for sektorstyresmakter	19
7.2 Verknad i forhold til andre planar	20
8 Deltaking, medverknad og informasjon	21
8.1 Deltaking i planlegginga	21
8.2 Medverknad og informasjon	21
8.3 Plan for deltaking og medverknad	22
9 Tema og utgreiingar fram mot oppdatert vassforvaltingsplan	24
9.1 Styrkje kunnskapsgrunnlaget	24
9.2 Oppdatere miljømål, unntak og tiltak	24
9.3 Kostnadsoverslag og nytteskildring.....	25
9.4 Klimaendringar, klimatilpassing og flaum	25
9.5 Drikkevatt og badevatn	26
9.6 Plastureining.....	26
10 Konsekvensutgreiing: Kva vil planen bety?	27
10.1 Problemstillingar som skal vurderast	28
11 Prioriteringar i arbeidet fram mot oppdatert vassforvaltingsplan og tiltaksprogram	29

1 Innleiing

Gjeldande regional vassforvaltingsplan og tiltaksprogram blei utarbeidde i 2015, godkjende i 2016 og gjeld til utgangen av 2021. Fram mot utgangen av 2021 skal desse oppdaterast og justerast for heile landet. Vi skal no gå gjennom korleis det står til med vatnet, og justere planane for korleis vi best kan ta vare på vatnet vårt framover. Oppdaterte planar og tiltaksprogram skal gjelde frå 2022 til 2027. Les meir om vassforvaltinga i Noreg [her](#).

Vassforskrifta slår fast at det skal utarbeidast regionale vassforvaltingsplanar med tilhøyrande tiltaksprogram. Planen skal utarbeidast som ein regional plan i samsvar med plan- og bygningslova (pbl § 8-1) og følgjer utgreiingskrava som er fastlagde i pbl § 4-1 og 4-2 og forskrift om konsekvensutgreiing (KU). Fylkeskommunen (regional planstyresmakt) vil vere ansvarleg styresmakt for plan- og KU-prosessen og vil samarbeide med dei aktuelle offentlege styresmaktene og organisasjonane i planprosessen. Statlege organ og kommunar har rett og plikt til å delta i planlegginga når ho gjeld deira verkeområde eller deira eigne planar og vedtak (jf. pbl § 8-3).

Som ein del av planprosessen skal det gjennomførast to formelle høyringar med to dokument i kvar høyring.

På høyring frå 1. april til 30. juni 2019 (denne høyringa):

- Planprogram (dette dokumentet)
- Hovudutfordringar i Sogn og Fjordane vassregion
- Hovudutfordringar i Vassregion Hordaland

Vassregionstyresmakta vil etter denne høyringa fastsetje planprogrammet og begynne å utarbeide eit forslag til ein oppdatert regional vassforvaltingsplan med tilhøyrande tiltaksprogram, og vil som ein del av dette arbeidet vurdere konsekvensane for miljø og samfunn i samsvar med det fastsette planprogrammet.

På høyring frå 1. oktober til 31. desember 2020:

- Forslag til oppdatert regional vassforvaltingsplan, med konsekvensutgreiing
- Forslag til oppdatert regionalt tiltaksprogram
- Forslag til handlingsprogram

Vassregionane Sogn og Fjordane og Hordaland er planlagt slege saman frå 1.1.2020. Oppdatert vassforvaltningsplanen for 2022 – 2027 vil gjelde for Vestland vassregion. Det er difor utarbeidd eit felles planprogram for vassregionane Sogn og Fjordane og Hordaland som vil utgjere Vestland vassregion frå 2020 (dette dokumentet).

Arbeidet med å revidere og oppdatere forvaltingsplanar og tiltaksprogram i regionane er det utpeikte fylkeskommunar som leier. Alle fylkeskommunar har rolla som planstyresmakt i tråd med vanlege prosedyrar etter plan- og bygningslova. Den endelege fastsetjinga av planprogram og vedtak av regional vassforvaltingsplan skal gjerast av alle fylkesting i vassregionen.

I planprogrammet kan du lese meir om korleis prosessen fram mot oppdaterte planar skal gå for seg, kven som er involverte – og når – og opplegget for medverknad. Målet er å gi høve til tidleg medverknad, god informasjon og dialog, og ein føreseieleg prosess for alle involverte.

Samtidig med planprogrammet er også dokumenta om hovudutfordringar ute på høyring. Dokumenta inneheld ei oppdatert oversikt over miljøtilstand, påverknader og status for gjennomføring av tiltak og er derfor viktig i prosessen fram mot oppdatert vassforvaltingsplan og tiltaksprogram. Ei felles forståing av kva som er dei viktigaste

utfordringane og prioriteringane, vil gi eit godt grunnlag for vidare samarbeid om forvaltingsplanen og tiltaksprogrammet.

Gjeldande plandokument for planperiodane 2010–2015 og 2016–2021 finn du her:
<http://www.vannportalen.no/plandokumenter/>

Vassfaglege ord er definert i [vassforskrifta § 3](#).

2. Føremålet med planarbeidet

Formålet med planarbeidet er at vi skal sikre eit mest mogleg heilskapleg vern og ein berekraftig bruk av vassførekomstane. I følgje vassforskrifta skal det utarbeidast og vedtakast regionale vassforvaltingsplanar med tilhøyrande tiltaksprogram med sikte på å oppfylle miljømåla.

Den regionale vassforvaltingsplanen angir miljømål for alt vatn i elvar, innsjøar, kystvatn og grunnvatn. I tillegg inneheld planen oversikt over når miljømåla skal vere nådde. Tiltaksprogrammet inneheld oversikt over forslag til tiltak for å beskytte vassmiljøet og for å nå miljømåla i vassregionen. Miljømål og forslag til tiltak er hovudinnhaldet i oppdateringa som no skal gjennomførast.

Eit oppdatert og forbetra kunnskapsgrunnlag vil liggje til grunn for revidering av vassforvaltningsplanen. Eit godt kunnskapsgrunnlag er viktig for å kunne gjere riktige og realistiske vurderingar av miljømål og tiltak. Målet er å verne om vassressursane samtidig som vi har ein berekraftig bruk av vatn på tvers av sektorar, forvaltningsnivå og ulike interessentar.

2.1 Føringer for vassforvaltningsarbeidet

Den heilskaplege og samordna vassforvaltninga i Noreg byggjer på EUs vassdirektiv, som er gjennomført i den norske vassforskrifta frå 2007.

Vassdirektivet og vassforskrifta legg til rette for ein ambisiøs vassforvaltning, med målsetningar om berekraftig miljøtilstand i alle vassførekomstar innan fastsette fristar. Vassforskrifta opnar for utsetting av frist for å nå miljømåla ut frå gitte kriterier. *Mindre strenge miljømål* kan også akseptast der gjennomføring av nødvendige tiltak for å nå god miljøtilstand eller *godt potensiale* ikkje er sameina med andre viktige samfunnsinteresser

Heile Europa arbeider etter dei same prinsippa og den same timeplanen. Det gjer det enklare å samarbeide om å ta vare på vatnet i nedbørsfelt som kryssar landegrensene, og det gjer at vi kan lære ved å dele erfaringar og gode døme landa imellom. Det gir òg høve for landa til å setje i gang felles forskning og utvikling. I Noreg samarbeider vi tett med dei nordiske nabolanda våre om vassforvaltninga, og vi deltek i den felles europeiske strategien for gjennomføring av vassdirektivet.

Vassforskrifta¹ er heimla i forureiningslova², plan- og bygningslova³, vassressurslova⁴ og naturmangfaldlova⁵.

¹ [Vassforskrifta](#)

² [Lov om vern mot forurensningar og om avfall \(forureiningslova\)](#)

³ [Lov om planlegging og byggesaksbehandling](#)

⁴ [Lov om vassdrag og grunnvann \(vassressurslova\)](#)

⁵ [Lov om forvaltning av naturens mangfold \(naturmangfaldlova\)](#)

Arbeidet med dei regionale planprosessane etter vassforskrifta følgjer i all hovudsak prinsippa og krava i plan- og bygningslova. I tillegg har vassforskrifta egne krav som følgje av vassdirektivet⁶.

Planlegging etter plan- og bygningslova og vassforskrifta handlar om korleis vi skal ta vare på vassmiljøet for oss sjølve og etterkommarane våre, og korleis alle brukarar og påverkarar saman kan bidra.

Det er viktig at staten avklarar nasjonale interesser tidleg i planprosessen, slik at vassregionstyresmakta og dei øvrige aktørane i vassforvaltningsarbeidet får definert sitt handlingsrom. I førre planperiode kom dei nasjonale føringane svært seint i planarbeidet og det var vanskeleg å leggje opp ein god prosess som tok opp i seg dei nasjonale føringane.

Under utarbeiding av dette utkastet til planprogram ligg dei nasjonale føringane frå departementa ikkje føre. Planprogrammet bør ta utgangspunkt i dei nasjonale føringane, noko som vi ikkje har hatt høve til no. Dei nasjonale føringane vil leggjast ved planprogrammet så snart dei vert sendt over frå departementa. Vidare vert verknaden av dei nasjonale føringane innarbeidd fram mot vedtak av planprogrammet hausten 2019.

Kartet til venstre i figur 1 viser korleis vassregionane var delte inn då dei gjeldande planane blei utarbeidde og vedtekne. Sogn og Fjordane og Hordaland er her egne vassregionar. Kartet til høgre viser forslag til ny inndeling av vassregionar frå 1.1.2020.

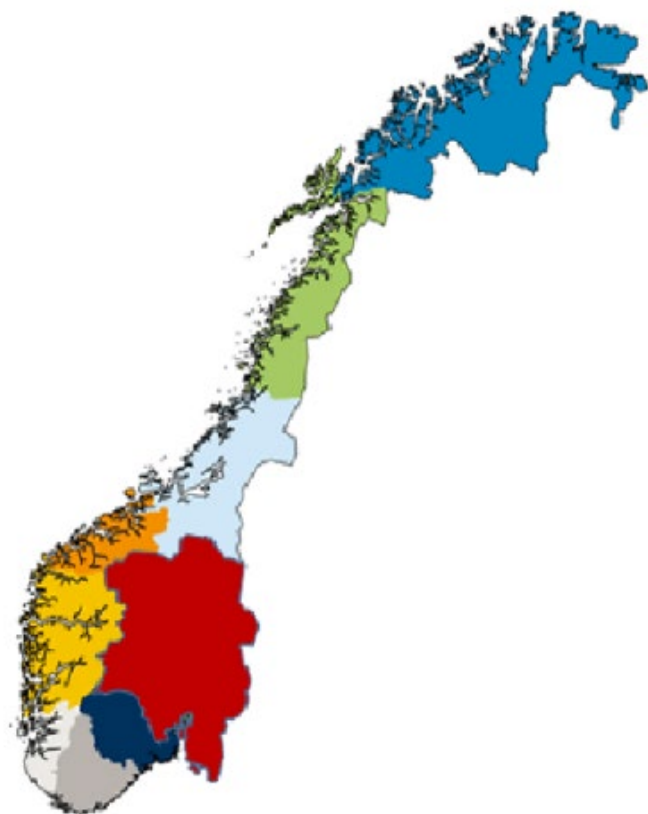
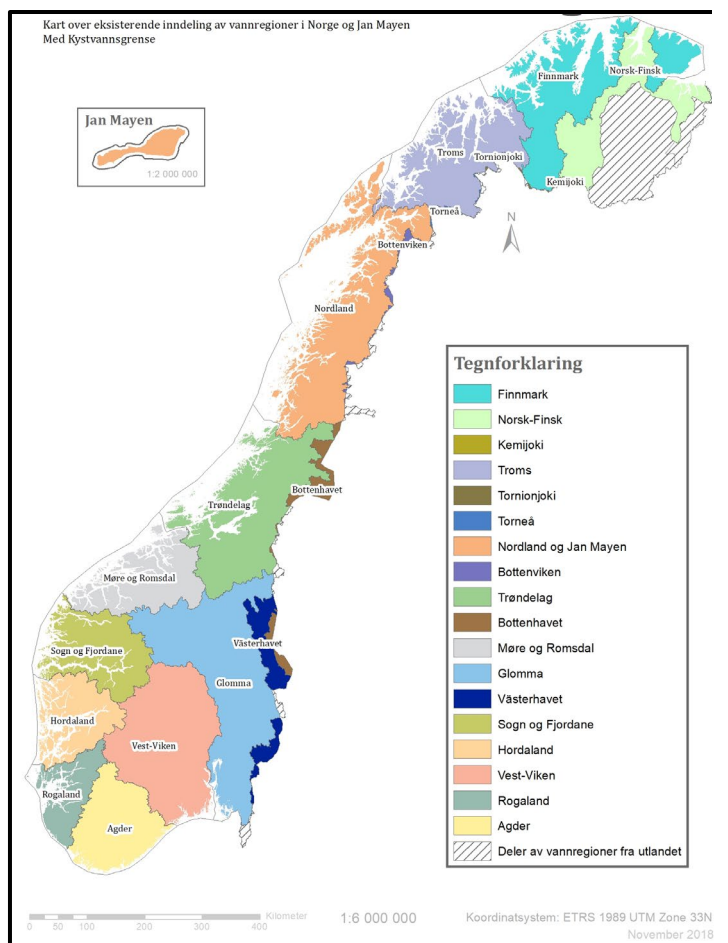
Vassforskrifta § 1:

«Formålet med denne forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.»

Plan- og bygningslova § 1:

«Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.»

⁶ [EUs rammedirektiv for vatn \(vassdirektivet\) – konsolidert versjon](#)

Figur 1 Inndeling av vassregionane i Noreg fram til 1.1.2020 er vist i kartet til venstre. Kartet til høgre viser forslag til ny inndeling frå 1.1.2020.

3 Om planprogrammet

Planprogrammet skildrar planlegginga fram mot revidert og oppdatert vassforvaltingsplan med tilhøyrande tiltaksprogram. Formålet med dokumentet og høyringa er å klargjere *kva* som skal gjerast *når*, og av *kven*.

Det er eit mål at alle som har ei interesse for vatn og vassforvaltning, eller som potensielt kan bli påverka av planen, skal ha høve til å delta og komme med innspel. Ein god forvaltingsplan og eit godt tiltaksprogram er avhengig av at eit breitt spekter av interesser og brukarar deltek i prosessen fram mot godkjenning av forvaltingsplanen. Vi ønskjer at heile breidda av styresmakter, interesser og bransjar skal få høve til å delta og ha felles eigarskap både til prosessen og til endeleg oppdatert forvaltingsplan og tiltaksprogram.

Høyring av planprogrammet er ein viktig milepæl i arbeidet fram mot oppdatert vassforvaltingsplan og tiltaksprogram. Utarbeidinga og høyringa skal sikre at styresmakter og interesser som dette får følgjer for, får oversikt over aktuelle problemstillingar og korleis forslaget påverkar eigne interesser. Målet er å gi høve til tidleg medverknad, god informasjon og dialog, og ein føreseieleg prosess for alle involverte.

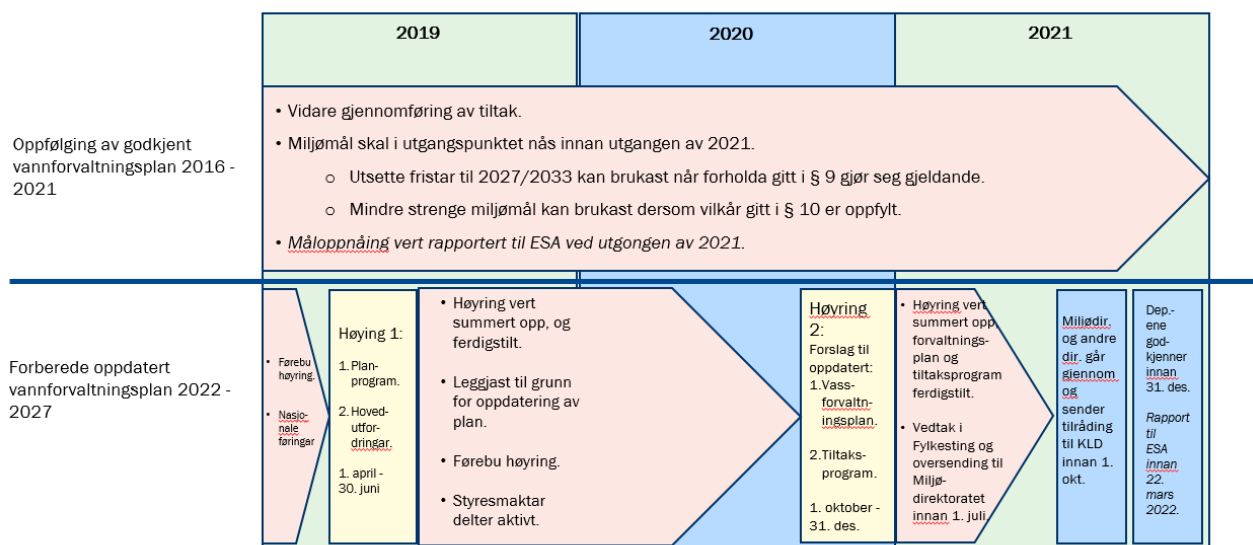
Spørsmål som vi særleg ønskjer svar på i høyringa:

- Er det tydeleg når og korleis ulike styresmakter skal delta i planlegginga?
- Er det tydeleg når og korleis ulike interessentar kan medverke i arbeidet fram mot revidert og oppdatert forvaltingsplan og tiltaksprogram?
- Korleis bør vi organisere arbeidet i Vestland vassregion?
- Er det behov for å justere grensene for vassområda?
- Er det tema eller utgreiingar som manglar i planprogrammet?
- Har de forslag til forbetringar i planprogrammet?
- Er det manglar i det føreslegne programmet for utgreiing av konsekvensar for miljø og samfunn?
- Har de innspel om konkrete tiltak som bør vurderast og utgreiast, og eventuelle prioriteringar i det vidare planarbeidet?
- Er det ønskjeleg med ei regional planfråsegn knytt til vassforvaltingsplanen

4 Framdriftsplan: Oversikt over arbeidet fram mot 2021

Det er laga ein framdriftsplan for arbeidet på nasjonalt nivå som òg tek omsyn til felles europeiske fristar. Arbeidet fram mot 2022 kan delast inn i to parallelle løp 1) oppfølging av Regional plan for vassforvaltning 2016 – 2022 og 2) Oppdatering av regional plan for vassforvaltning 2022-2027. Figur 2 viser ein overordna oversikt over viktige milepeler 2019 -2021 basert på vassforskrifta. Milepeler for oppfølging av godkjent vassforvaltningsplan er illustrert over den blå streken og oppdatering av planen for 2022 – 2027 ligg under streken:

Viktige milepæler 2019 - 2021

Figur 1 Tidsplan for arbeidet

Oppdatert vassforvaltningsplan skal være vedtatt i fylkestinga og sendt over til Miljødirektoratet innan 1. juli 2021.

I tillegg blir kunnskapsgrunnlaget (overvaking, problemkartlegging, oppdatering av Vann-Nett) løypande oppdatert.

Arbeidet med konsekvensutgreiing (KU) vil vere integrert i planarbeidet, slik at planprogrammet vil inkludere forslag til program for KU, og vassforvaltningsplanen vil inkludere sjølve konsekvensutgreiinga.

Heile Europa arbeider etter dei same tidsfristane som følgjer av vassdirektivet, og det er derfor viktig at alle vassregionane held fristane. I kapittelet «Plan for deltaking og medverknad» lenger bak i dette dokumentet ser du forslag til framdriftsplan for å sikre ein god planprosess i vassregionane Hordaland og Sogn og Fjordane i 2019 og Vestland frå 2020. Framdriftsplanen følgjer dei nasjonale og europeiske fristane.

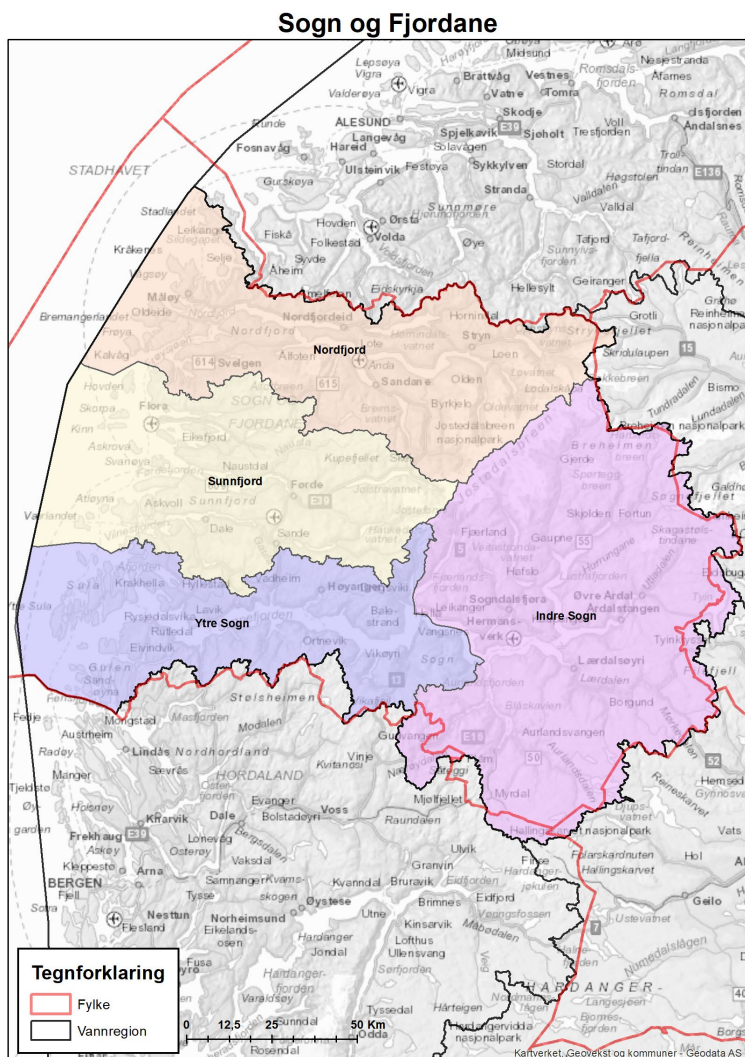
5 Vassregionen vår – planområdet

Vassregionane Hordaland og Sogn og Fjordane har vore egne vassregionar sidan 2010. Det er no planar om å slå saman begge vassregionane til Vestland vassregion frå 1.1.2020. Under følgjer skildring av begge vassregionane som til saman vil utgjere Vestland vassregion. Vestland fylke vil ha eit areal på 33 868 km², 43 kommunar og 630 000 innbyggjarar.

5.1 Kort skildring av Sogn og Fjordane vassregionen

Vassregionen består i hovudsak av Sogn og Fjordane fylke, men også mindre areal frå grenseområda til Hordaland, Buskerud, Oppland og Møre og Romsdal inngår. Det totale arealet til vassregionen er 23 659 km². Vassregionen er delt inn i fire vassområde: Nordfjord, Sunnfjord, Ytre Sogn og Indre Sogn. Kartet i figur 3 viser Sogn og Fjordane vassregion med vassområda teikna inn.

Grensene for vassregionen følgjer vassdragsgrensene og ikkje fylkesgrensene. Øvre del av Nærøydalselvi ligg Voss kommune i Hordaland, men høyrer til Sogn og Fjordane vassregion, sidan elvi renn ut i Sognefjorden. I praksis inngår alt kystvatn frå Nordfjord i nord til Sognefjorden i sør samt alt ferskvatn som renner ned i desse fjordane og sjøområda i mellom. Grensa for regionen går ut til ein nautisk mil utanfor grunnlina.

Figur 2 Kart som viser Sogn og Fjordane vassregion med vassområda Nordfjord, Sunnfjord, Ytre Sogn og Indre Sogn teikna inn. Raud strek er fylkesgrense, svart strek er grensa for vassregionen (følgjer nedbørgrensene)

Nokre mindre område av Sogn og Fjordane inngår i andre fylke (tabell 1).

Tabell 1 viser korleis areal av Sogn og Fjordane vassregion deler seg mellom ulike fylke. Nærmare 97 % av arealet ligg i Sogn og Fjordane fylke.

	km ²	%
Sogn og Fjordane fylket	22 887	96,7
Møre og Romsdal	14	0,1
Oppland	303	1,3
Buskerud	127	0,5
Hordaland	327	1,4
Vassregion Sogn og Fjordane	23 659	100

I alt har 43 kommunar areal i vassregionen, 26 kommunar i Sogn og Fjordane og 17 randkommunar i andre fylke. Randkommunane har berre ein liten del av arealet i vassregionen. Tabell 2 viser oversikt over kva for kommunar som har areal i dei ulike vassområda.

Tabell 2 Oversikt over areal og kommunar i dei ulike vassområda i Sogn og Fjordane vassregion. Kommunar som har store delar av arealet i vassområdet er markert med *feit skrift*. Kommunen som er leiar for vassområdet er streka under.

Vassområde	km ²	% av vass-regionen	Kommunar
Nordfjord	5481	23	Gloppen, Hornindal, Stryn, Eid, Selje, Bremanger, Vågsøy, Jølster Naustdal, Luster og Sogndal, Flora, Stranda, Vanylven, Volda, Ørsta, Skjåk
Sunnfjord	5242	22	Hyllestad, Førde , Sogndal, Gaular, Fjaler , Balestrand, Flora, Jølster , Bremanger, Naustdal , Høyanger, Askvoll og Gloppen
Ytre Sogn	4524	19	Hyllestad , Leikanger, Aurland, Førde, Sogndal, Gaular, Fjaler, Balestrand, Solund, Gulen, Høyanger, Vik og Askvoll , Austrheim, Lindås, Masfjorden, Modalen, Voss
Indre Sogn	8524	36	Leikanger, Aurland , Førde, Sogndal, Årdal , Balestrand, Jølster, Stryn, Vik, Lærdal, Luster , Hemsedal, Hol, Ål, Ulvik, Vaksdal, Voss, Lom, Skjåk, Vang

Sogn og Fjordane vassregion har 2 283 vassførekomstar. Av desse er 503 vassførekomstar definert som *sterkt modifiserte vassførekomstar (SMVF)*. Det er først og fremst elvar og innsjøar som er skilt ut som SMVF (tabell 3).

Tabell 3 Vassdraga og kystområda er delte inn i vassførekomstar. Talet på vassførekomstar er ikkje statisk og kan endrast undervegs etter kvart som kunnskapen om vassmiljøet blir forbetra. Kjelde: Vann-Nett, 6. oktober 2018. Tabellen viser korleis vassførekomstane i regionen er fordelte. SMVF = sterkt modifiserte vassførekomstar

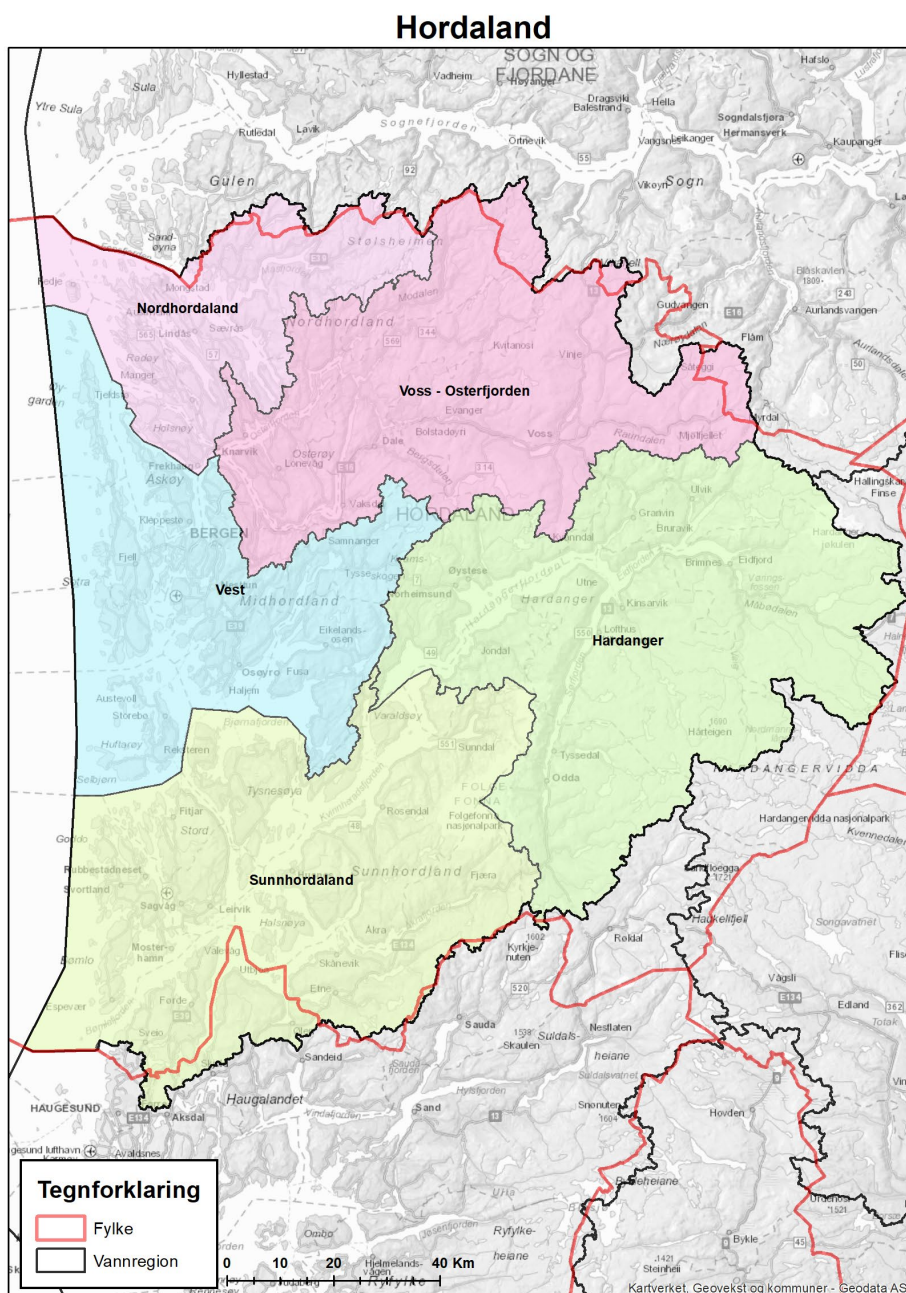
Type vannførekomst:	Antall vannførekomstar	Av disse; Antall SMVF*	Areal/lengde
Elver og bekkefelt	1376	329	24284,74km
Grunnvann	291	0	277,44km ²
Innsjøer	484	172	539,11km ²
Kystvann	132	2	4869,00km ²
Antall totalt	2283	503	

5.2 Kort skildring av Hordaland vassregion

Grensene for vassregion Hordaland følger i hovudsak fylkesgrensene, men med nokre unntak. Store delar av Odda kommune (blant anna Røldal) ligg i vassregion Rogaland. Dessutan har delar av Vindafjord kommune i Rogaland blitt med i vassregion Hordaland av geografiske grunnar for å samle fjorden. Øvre del av Nærøydalselvi ligg i Voss kommune i Hordaland, men høyrer til Sogn og Fjordane vassregion, sidan elva renn ut i Sognefjorden. Frå Finseområdet renn vassdraget ned i Buskerud og Telemark fylke .

Vassregionen er delt inn i fem vassområde: Nordhordaland, Voss – Osterfjorden, Vest, Hardanger, Sunnhordland. Kartet i figur 5 viser Hordaland vassregion med vassområda teikna inn.

33 kommunar i Hordaland har areal i vassregionen. I tillegg kjem nokre kommunar i andre fylke med mindre areal i vassregionen. Tabell 4 viser oversikt over kva for kommunar som har areal i dei ulike vassområda.

Tabell 4 viser kva for kommunar som har areal i dei ulike vassområda i vassregion Hordaland

Nordhordland	Austrheim, Fedje, Gulen, Høyanger (mindre del), Lindås, Masfjorden, Meland, Radøy og Vik (mindre del)	
Voss- Osterfjorden	Aurland (mindre del), Bergen, Modalen, Osterøy, Vaksdal, Vik (mindre del) og Voss	*) Mindre del av kommunane kan vere i andre vassområde
Sunnhordland	Bømlo, Fitjar, Etne, Haugesund, Kvinnherad, Stord, Sveio, Tysnes og Vindafjord	
Hardanger	Eidfjord, Granvin, Jondal, Kvam, Odda, Ullensvang og Ulvik	
Vest	Askøy, Austevoll, Bergen, Fjell, Fusa, Os, Samnanger, Sund og Øygarden	

Vassregion Hordaland har 1805 vassførekomstar. Av desse er 369 vassførekomstar definert som sterkt modifiserte vassførekomstar (SMVF). Det er først og fremst elvar og innsjøar som er skilt ut som SMVF (tabell 5).

Type vannforekomst:	Antall vannforekomster	Av disse; Antall SMVF*	Areal/lengde
Elver og bekkefelt	1046	221	21971,60km
Grunnvann	43	0	77,20km ²
Innsjøer	568	148	438,05km ²
Kystvann	148	0	4214,49km ²
Antall totalt	1805	369	

Tabell 5 Vassdraga og kystområda er delte inn i vassførekomstar. Talet på vassførekomstar er ikkje statisk og kan endrast undervegs etter kvart som kunnskapen om vassmiljøet blir endra/forbetr. Kjelde: Vann-Nett, 27.1.2019 . Tabellen viser korleis vassførekomstane i regionen er fordelte. SMVF = sterkt modifiserte vassførekomstar.

5.3 Endringar av vassregionen sidan førre plan til Vestland vassregion

Som følgje av regionreforma er det behov for å endre på grensene til vassregionar og vassregionstyresmakter i vassforskrifta. Eventuelle endringar er venta å tre i kraft samtidig med regionreforma frå 1. januar 2020.

Stortinget har vedteke å slå saman Hordaland og Sogn Fjordane til Vestland fylke frå 1.1.20. Klima- og miljødepartementet (KLD) har i brev til fylkeskommunane datert 24.10.18 foreslått å slå saman vassregionane Hordaland og Sogn og Fjordane til Vestland vassregion. Dei nye grensene for vassregionane vert vedteke i 2019 og vil gjelde frå 1.1.2020. Vestland fylkeskommune vert vassregionstyresmakt for den nye vassregionen. Kartet i fig. 1 viser framlegg til ny inndeling av vassregionar i landet.

Oppdatert vassforvaltningsplanen for 2022 – 2027 vil gjelde for Vestland vassregion. Det er difor utarbeidd eit felles planprogram for vassregionane Sogn og Fjordane og Hordaland som tilsaman vil utgjere Vestland vassregion (dette dokumentet).

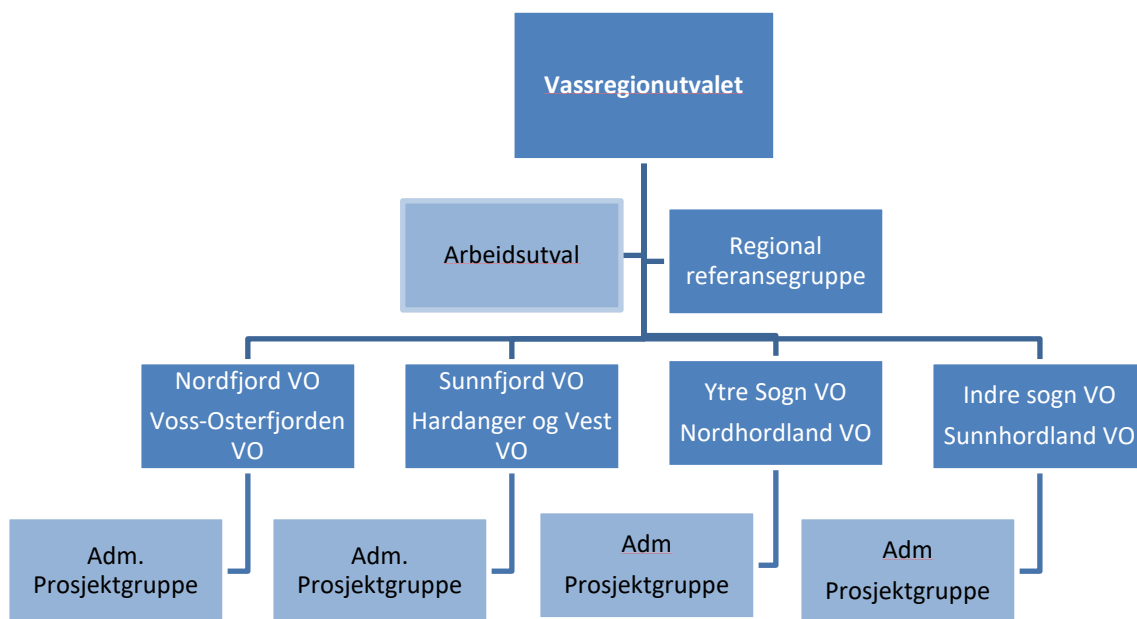
Dagens vassregionar, Hordaland og Sogn og Fjordane, vil i 2019 førebu planarbeidet kvar for seg. Då planarbeidet skal ende opp i ein felles vassforvaltningsplan er det naturleg at vassregionane i 2019 har eit tett samarbeid. Førebuing og høyring av dokumentet hovudutfordringar i vassregionen skjer etter vassregioninndelinga vi har i dag (2019). Hovudutfordringar i Sogn og Fjordane og Hovudutfordringar i Hordaland er lagd ved planprogrammet som vedlegg. Hovudutfordringar i kvart vassområde inngår som vedlegg til hovudutfordringar i vassregionen.

6 Organisering av arbeidet

Planarbeidet i vassregionane Hordaland og Sogn og Fjordane er organisert i tråd med føringane i vassforskrifta. Arbeidet er ein regionalt styrt planprosess, med fylkestinget som øvste planstyresmakt. Arbeidet skjer i ein vekselverknad mellom administrativt og politisk nivå og i samsvar med føringane i vassforskrifta

6.1 Organisering av arbeidet i Sogn og Fjordane og Hordaland vassregion

Dei to vassregionane har hatt om lag felles organisering for planperioden 2010-2021. Det er etablert eit vassregionutval, eit arbeidsutval knytt til vassregionutvalet, vassområdeutval for alle vassområda, samt ei regional referansegruppe. Figur 5 viser eit organisasjonskart som gjeld for begge vassregionane.

Figur 4 Organisasjonskart Sogn og Fjordane og Hordaland pr. nov 2018. Mørkeblå boksar viser hovudstrukturane.

Vassregionutval

Vassregionutvalet er i dag samansett av representantar frå:

- Fylkeskommunen
- Fylkesmannen
- NVE
- Statens vegvesen
- Fiskeridirektoratet
- Mattilsynet
- Jernbaneverket
- Kystverket
- alle kommunane.

Vassregionutvalet i både Sogn og Fjordane og Hordaland er leia politisk av representantar frå Fylkestinget (vassregionstyresmakt).

Vassregionutvalet er den viktigaste arenaen for regional samordning.

Vassregionstyresmakta skal i samarbeid med vassregionutvalet utarbeide forslag til miljømål, tiltaksprogram og utkast til forvaltningsplan. Vassregionutvalet skal arbeide for at det vert oppnådd semje om utkast til vassforvaltningsplan og tiltaksprogram i utvalet.

Kommunane som er med i vassregionutvala er lista i punkt 5.1 (Sogn og Fjordane) og punkt 5.2 (Hordaland).

Arbeidsutval

Arbeidsutvalet har vore samansett av representantar frå alle statlege sektorstyresmakter, fylkeskommunen og leiarane av vassområdeutvala samt vassområdekoordinatorane. Utvalet er leia av leiaren for vassregionutvalet (politisk).

Regional referansegruppe

Ei regional referansegruppe er etablert med representantar for ulike rettshavarar, private og allmenne brukarinteresser.

Vassområde

Formålet med vassområda har vore å etablere formålstenlege einingar for arbeidet der involverte aktørar (kommunar, sektorstyresmakter og fylkeskommunar) samarbeider for å gjennomføre oppgåvene sine i samsvar med vassforskrifta. Lokalkunnskap og medverknad i vassforvaltningsarbeide sikrast best gjennom godt organiserte vassområde.

Alle vassområda er etablerte med eit vassområdeutval og ein vassområdekoordinator som bidreg til å sikre samarbeid, kunnskap, kompetanse, forankring av arbeidet lokalt og som har ansvar for å leggje til rette for lokal medverknad i planarbeidet. Vassområdeutvala er leia av ein kommune i vassområdet. Vassområdekoordinatorane rapporterer til fylkeskommunen. I Sogn og Fjordane er desse tilsett hos fylkeskommunen. I Hordaland er dei tilsett hos ein vertskommune i vassområdet

I Sogn og Fjordane er kommunane i vassområdeutvalet representert med ein politisk valt person og ein administrativ person. I Hordaland har kommunane vore representert med administrative fagpersonar, men utvalet har hatt ein politisk valt leiar. Prosjektgrupper har vore operative i det einskilde vassområde eller felles for alle vassområda i Hordaland alt etter kva tema det gjeld. Sektorstyresmakter deltek etter behov i møta i vassområdeutvala.

6.3 Organisering av arbeidet i ny Vestland vassregion

Vassregionane Hordaland og Sogn og Fjordane har hatt ganske lik organiseringsform frå 2011.

Etter fylkessamanslåing og kommunesamanslåing frå 1.1.2020 får vassregionen 43 kommunar i Vestland fylke, i tillegg kjem mange randkommunar frå andre fylke som har eit mindre areal i vassregionen.

Vi ønskjer innspel til organisering av Vestland vassregion, både til samansetting og mandat for dei ulike utvala/grupper. Målet med organisering av vassregionen er å forenkle og tydeleggjere arbeidet i vassregionen. Vi tek og gjerne i mot forslag til organisering av arbeidet i samsvar med vassforskrifta. Under skisserer vi ei løysing på korleis arbeidet kan organiserast. Forslaget er ganske likt slik arbeidet er organisert i dag, men med færre representantar i vassregionutvalet. Prinsippskisse til organisering av ny Vestland vassregion er vist i fig. 6.

Vassregionstyresmakt (VRM)

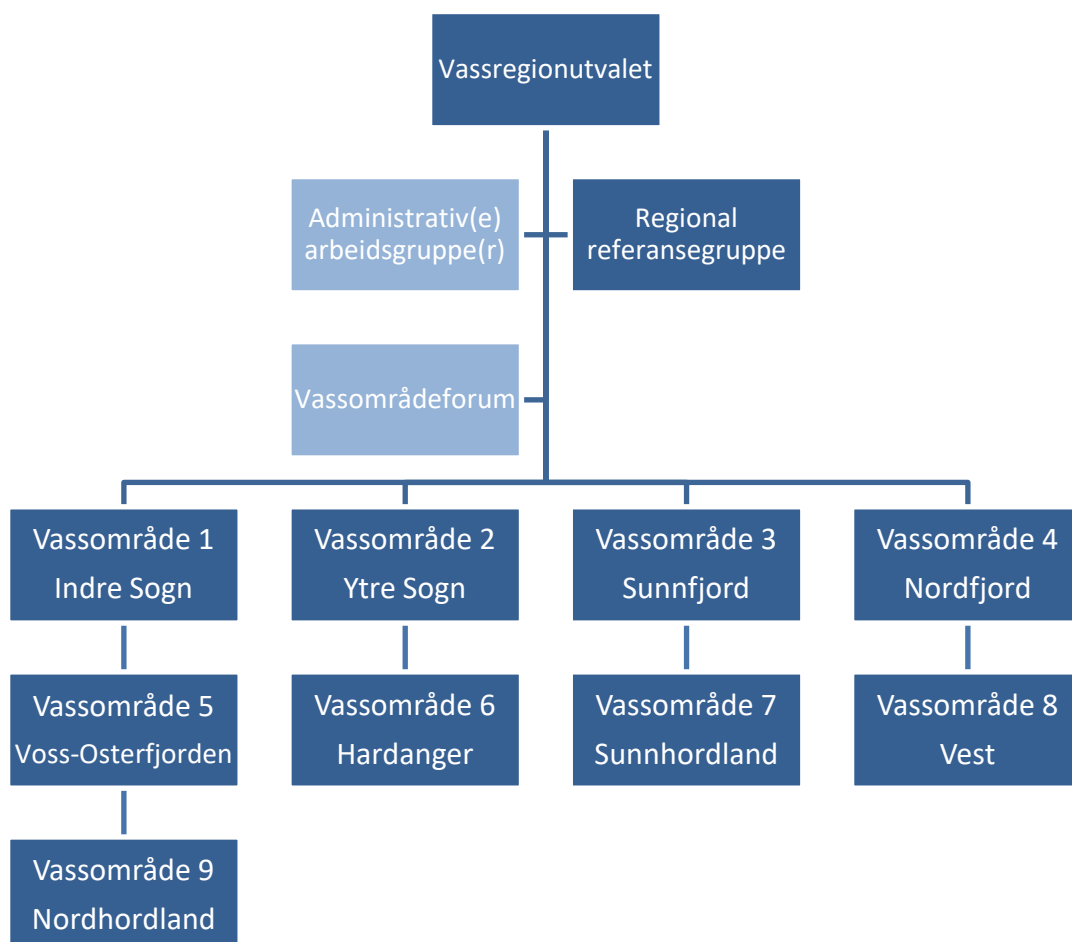
Vestland fylkeskommune blir vassregionstyresmakt i den føreslåtte Vestland vassregion. Oppgåvene til vassregionstyresmakta (VRM) er definert i vassforskrifta.

Vassregionstyresmakt (VRM) er todelt, og består av:

1. fylkestinget som vedtar dei regionale planane etter innstilling frå vassregionutvalet (VRU)
2. administrasjonen som koordinerer og driver det daglige arbeidet og fremmer forslag for VRU for tilslutning av plandokument.

VRM har m.a. ansvar for:

- Rettleiing av vassområdekoordinatorane i vassområda og oppfølging av regionale statlige styresmaktar og kommunane
- kontakt med og oppfølging av referansegruppa (omtala nedanfor).
- å koordinere arbeidet med å gjennomføre oppgåvene i samsvar med tidsrammer definert i vassforskrifta

Figur 6 Prinsippkisse for forslag til organisering av Vestland vassregion frå 1.1.2020. Mørkeblå boksar er hovudstrukturar. Arbeidet er leia av vassregionstyresmakta.

Vassregionutval

Vassregionutval (VRU) vert etablert for Vestland vassregion i samsvar med vassforskrifta § 22 under leiding av vassregionstyresmakta dvs. Vestland fylkeskommune (politisk leiding).

Om alle kommunane skal sitje i vassregionutvalet slik som i førre planperiode med 1 - 2 personar frå kvar kommune vert det mange deltakarar i vassregionutvalet. Den geografiske avstanden frå nord til sør, på kryss og tvers, er stor med lang reisetid. Av den grunn er det foreslått å redusere tal kommunar i vassregionutvalet til at leiar av vassområdeutvalet representerer kommunane i vassregionutvalet (sjå meir om vassområdeutvala under «Vassområda» nedanfor). Det betyr at tal representantar frå kommunane i vassregionutvalet vert redusert til 9 (ein frå kvart vassområde), i tillegg

kjem statlege etatar. Dersom vi går inn for ein slik modell er det viktig å styrke arbeidet i vassområda. Dette er spesielt viktig i samband med revidering av vassforvaltningsplanen. Det er naturleg og viktig at også vassområdekoordinatorane møter i VRU. Det gir eit utval med blanding av politisk og administrative representantar.

Framlegg til deltakarar i vassregionutvalet for Vestland:

- Vassregionstyresmakta (leiar)
- Kommunar representert med leiar av vassområdeutvala (politisk representant)
- Statlege etatar (aktuelle etatar: Fylkesmenn, NVE, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Kystverket, Miljødirektoratet, Statens vegvesen, Jernbandedirektoratet, Forsvarsbygg og ev. Direktoratet for mineralforvaltning)
- Fylkeskommunar med areal i vassregionen
- Vassområdekoordinatorar

Referansegrupper

- Ein regional referansegruppe med representantar frå aktuelle rettshavarar, private og ålmenne brukarinteresser jf. vassforskrifta § 22 vert oppretta.
- Vår erfaring er at medverknad skjer best gjennom arbeidet på vassområdenivå. Vassområdeutvala har difor ansvar for å leggje til rette for lokal medverknad, gjerne gjennom ein lokal referansegruppe eller temagrupper. Ein har då betre høve til å sjå nærmare på det enkelte vassdrag, fjord eller kystområde. Det må leggjast til rette for god medverknad og dialog med eksterne aktørar/ lokale regionale interessentar i vassområda.

Administrative samarbeidsgrupper

Det kan i tillegg vere aktuelt å opprette ulike samarbeidsgrupper. Det er spesielt aktuelt å opprette mindre arbeidsgrupper for utvalde tema t.d. vassdragsregulering, landbruk, akvakultur etc. I slike temagrupper kan aktuelle statlege etatar, kommunar, interessentar, ålmenta bli invitert inn. Andre samarbeidsgrupper kan vere ei administrativ gruppe samansett av alle etatar. Vassregionstyresmakta og ev. vassregionutvalet opprettar funksjonelle arbeidsgrupper etter behov. Vi ønskjer innspel på funksjonelle arbeidsgrupper.

Vassområdeforum

Vassregionen får 9 vassområde. Det er foreslått å etablere eit samarbeidsforum mellom vassområdekoordinatorane, fylkesmannen og fylkeskommunen(adm). Fylkeskommunen vil leie forumet. Vi ser for oss at andre sektorstyresmaktar vert invitert inn etter behov. Formålet er å sikre eit møtepunkt for utveksling av erfaring, drøfting av felles utfordringar, utarbeide og følgje opp planane i vassområda. Forumet kan gi innspel til arbeidet.

Vassområda

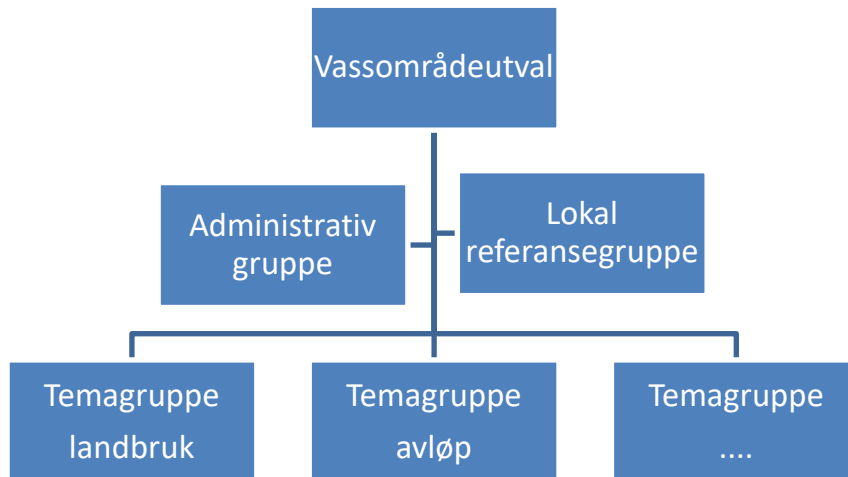
Alle vassområda er etablert med eit vassområdeutval og ein vassområdekoordinator. Vassområdeutvala vil framleis vere leia av ein kommune i vassområdet og ha ein viktig rolle i vassforvaltningsarbeidet.

Prinsippskisse for korleis eit vassområde er tenkt organisert er vist i figur 7. Ei administrativ gruppe samansett av folk frå kommunane og vassområdekoordinator vil stå for mykje av arbeidet som skal gjerast i vassområdet. Vassområdeutvalet kan etablere temagrupper etter behov. Vassområdeutvalet er ansvarleg for å leggje til rette for lokal medverknad. Det kan skje gjennom ei lokal referansegruppe eller deltaking i ulike temagrupper.

Fleire kommunar vert slegne saman frå 1.1.2020. I kjølvatnet av dette er det aktuelt å endre grensa mellom Indre Sogn vassområde og Ytre Sogn vassområde. Grensa går i dag mellom kommunane Leikanger og Balestrand jf. Fig. 3 (kart). Kommunane Leikanger og Balestrand slår seg i saman med Sogndal kommune frå 1.1.20. Begge

vassområdeutval har drøfta om grensa mellom Indre Sogn og Ytre Sogn bør endrast og har kome fram til at nye Sogndal kommune bør inngå i Indre Sogn vassområde (justert etter nedbørsgrensene) frå 1.1.2020.

Det er elles ikkje lagd opp til endringar i inndelinga av vassområda i Sogn og Fjordane og Hordaland.

Figur 7 Prinsippskisse for organisering i eit vassområde. Ikkje alle vassområdeutval vil ha desse strukturane t.d. vert temagrupper etablert etter behov

Nettverk for leiarane av vassregionutvala (VRU)

Det er etablert eit nettverk for leiarane av vassregionutvala i Norge. Nettverket er eit samarbeidsforum for alle vassregionane og inngår ikkje i organisasjonskartet for vassregionen. Formålet med nettverket er erfaringsutveksling mellom leiarane av vassregionutvala i Norge og skal bidra til god samhandling og felles dialog ovanfor nasjonale styresmaktar. Kommunanes sentralforbund (KS) er viktig samarbeidspartar inn i nettverket. Nettverket har nedsett eit arbeidsutval med tre VRU – leiarar som koordinerer arbeidet i nettverket. Vidare søker nettverket møter med direktoratsgruppa og departementsgruppa for å få betre kontakt med det statlege nivået.

7 Verknaden av vassforvaltingsplanen og tiltaksprogrammet

I samsvar med plan- og bygningslova (§ 8-2) skal den regionale planen leggjast til grunn for verksemda til regionale organ og for kommunal og statleg planlegging og verksemd i regionen. Dette blir òg slått fast i vassforskrifta (§ 29). Planen vil dermed kunne gi føringar for anna arealplanlegging og utbygging i regionen.

At det ligg føre vedtekne og godkjende regionale vassforvaltingsplanar, betyr først og fremst:

- at planane skal leggjast til grunn for offentleg planlegging og verksemd i regionen
- at det som hovudregel ikkje skal bli gitt løyve til nye inngrep eller ny aktivitet som fører til at miljømålet ikkje blir nådd, eller at tilstanden blir verre
- at føreslegne tiltak skal følgjast opp og gjennomførast slik at fastsette miljømål kan nåast innan den fristen som er sett i planen

Forvaltingsplanen og tiltaksprogrammet er ikkje juridisk bindande i seg sjølv, men retningsgivande for det vidare arbeidet til sektorane med å forvalte vassressursane og for planlegginga i regionen.

Hovudmålet i vassforskrifta er at vassførekomstane skal oppnå minst god tilstand. I tillegg til vassforskriftas hovudmål om godt vassmiljø kan det vere vassførekomstar der det er sett fast strengare krav, utslippsgrenser, utfasingsmål, mål for å beskytte eller liknande i anna regelverk. I slike tilfelle er det den strengaste regelverket som gjeld jf. § 13 i vassforskrifta.

I planprosessen vert det vurdert om det skal setjast fast regionale planføresegner knytt til retningslinjer for arealbruk i vassforvaltningsplanen (plan og bygningslovens § 8.5). Forslag til planføresegner vil i tilfelle bli presentert i forslag til oppdatert vassforvaltningsplan og sendt på høring som en del av denne.

Arbeidet med vassforskrifta vil kunne bidra til å oppfylle andre miljømål og må sjåast i samanheng med miljøkrav både nasjonalt og internasjonalt. Du kan lese meir om nasjonale og internasjonale miljømål [her](#).

7.1 Verknad for sektorstyresmakter

Ansvar for å følgje opp vassforskrifta er lagt til ulike sektorstyresmakter. Det inneber at forvaltingsplanar og tiltaksprogram skal følgjast opp sektorvis og med dei eksisterande verkemidla til sektorane. Sektorstyresmaktene har ikkje berre ansvar for å følgje opp miljømål og tiltak, dei må òg sørgje for informasjon og kunnskap som er viktig for arbeidet med å oppdatere planar og tiltaksprogram.

Den godkjende regionale planen vil inngå i grunnlaget for saksbehandlinga til sektorstyresmaktene. I denne saksbehandlinga vil det bli gjort ytterlegare avklaringar og konkrete vurderingar av fordelar og ulemper ved dei enkelte tiltaka før det blir teke ei endeleg avgjerd om tiltaksgjennomføring. Her vil det òg bli lagt vekt på andre omsyn enn det som er gjort i planane. Sektorstyresmaktene har derfor tilgang til å fatte vedtak som ikkje er i samsvar med planen.

Dersom det i oppfølgingsarbeidet blir aktuelt å avvike frå føresetnaden i den godkjende planen, skal vedkommande styresmakt sørgje for at vassregionstyresmaktene er informerte. Årsaka til at det er gjort avvik frå planen, må beskrivast ved rapportering av tiltaksgjennomføring og ved neste rullering av planen.

Ved kvar rullering av den regionale vassforvaltingsplanen skal ein oppgi grunnen dersom miljømål ikkje er nådde, og dersom tiltak i den tidlegare versjonen av forvaltingsplanen ikkje er sette i verk. Der det er behov for nye verkemiddel, må dette synleggjerast.

I alle vassregionar er det etablert vassregionutval (VRU) der sektorstyresmaktene er representerte. Vassregionutvala vil bestå med same funksjon som tidlegare også etter at den nye vassforskrifta har tredd i kraft.

7.2 Verknad i forhold til andre planar

Det skal vere samanheng i plansystemet. Arbeidet med forvaltingsplanen skal sjåast i samanheng med regional planlegging elles for å sikre at nødvendige koplingar er på plass, og at moglege synergjar blir utnytta.

I kommentarutgåva til plan- og bygningslova er det understreka at dette ikkje berre gjeld for andre planar etter plan- og bygningslova, men òg for relevante vedtak etter andre lover, til dømes vernevedtak etter naturvernlova og kulturminnelova.

Det blei òg poengtert i kongeleg resolusjon ved godkjenning av pilotvassforvaltingsplanar i 2010 at *«koblingen mellom fylkeskommunens rolle som planmyndighet og regional utviklingsaktør gir grunnlag for økt merverdi i skjæringspunktet mellom vannforvaltning og øvrige utviklingsoppgaver»*.

Planforslag som er i strid med godkjend regional vassforvaltingsplan, medrekna dei miljømåla planen set, og krava i vassforskrifta § 12 for å tillate ny aktivitet eller nye inngrep, er grunnlag for å vurdere motsegn⁷.

Under følgjer ei oversikt over planar som kan ha betydning for planarbeidet i regionen.

Store planlagde vegprosjekt i Nasjonal transportplan:

- Ferjefri E-39 frå Stord og nordover til Trondheim
- E-16 ny jernbane og 4 felts europaveg mellom Arne og Stanghelle
- Stad skipstunnel

Olje- og energidepartementet (OED) har gitt NVE i oppdrag å leie arbeidet med å lage eit forslag til ei nasjonal ramme for vindkraft på land i 2019. Den vil bestå av eit oppdatert kunnskapsgrunnlag om verknader av vindkraft og kart med utpeiking av dei mest eigna områda for vindkraft.

Regionale planar i [Sogn og Fjordane](#) og [Hordaland](#) kan ha betydning for planarbeidet.

⁷ [Rundskriv T-2/16 frå Klima- og miljødepartementet](#)

8 Deltaking, medverknad og informasjon

Medverknad i planprosessen har eit perspektiv om "best mogleg plan" og har som mål å:

- sikre gode løyningar som tek omsyn til alle behov
- leggje til rette for medverknad frå aktuelle og interesserte aktørar
- fremme kreativitet og engasjement, vere ein arena for demokratisk deltaking i lokalsamfunn
- skaffe eit godt avgjerdsgrunnlag

Plan- og bygningslova legg vekt på opne planprosessar og like moglegheiter for alle til å delta i planlegginga for å få best moglege planer. Ho slår fast:

«Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter.» (§ 1-1)

Vassforskriftas § 27 understrekar òg:

"Vannregionmyndigheten skal i samarbeid med vannregionutvalget tilrettelegge for at alle interesserte gis anledning til å delta aktivt i gjennomføringen av denne forskriften og særlig ved utarbeidelse, revisjon og oppdatering av forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer".

8.1 Deltaking i planlegginga

Ifølgje plan- og bygningslova § 3-2 har alle offentlege organ

«rett og plikt til å delta i planleggingen når det berører deres saksfelt eller deres egne planer og vedtak og skal gi planleggingsmyndigheten informasjon som kan ha betydning for planleggingen».

Dei har til dømes rett til å bli varsla og få planforslag til høyring. At dei har plikt, inneber at dei ikkje kan «stille seg utanfor» planlegginga og på den måten unngå å bli forplikta av dei planane som blir vedtekne. Planlegginga skal vere ein felles arena som alle relevante styresmakter skal delta i. Dersom viktige sektorar stiller seg utanfor, vil mykje av verdien av planlegginga kunne falle bort.

Hausten 2018 og våren 2019 har involverte styresmakter lokalt, regionalt og nasjonalt ansvar for å delta ved å gjere data og kunnskap om påverknader i eigen sektor tilgjengelege i tide, slik at kunnskapsgrunnlaget for dei oppdaterte planane blir så godt som mogleg når desse skal på høyring i andre halvdel av 2020. Sektorstyresmaktene på alle nivå må sjølve kvalitetssikre skildring og bruk av eigne tiltak og verkemiddel. Sektorstyresmaktene skal gå gjennom kor langt dei har komme i tiltaksgjennomføringa, og om tiltaka er mange og gode nok til at ein når miljømåla, eller om ein må gjennomføre andre og/eller meir omfattande tiltak. Kunnskapsgrunnlaget om tilstand, påverknader og tiltak skal oppdaterast fortløpande. Sektorstyresmaktene må òg delta i arbeidet som blir utført av vassregionutval og lokale vassområdeutval, når det er snakk om relevante tema innanfor ansvarsområdet deira, og for å sikre at påverknaden frå og tiltaka til ulike sektorar blir sett i samanheng.

8.2 Medverknad og informasjon

Det er eit mål at alle som er interesserte i vatn og vassforvaltning, skal ha høve til å medverke og komme med innspel. Ein god forvaltningsplan og eit godt tiltaksprogram er avhengig av at eit breitt spekter av interesser og brukarar deltek i prosessen fram mot godkjenning av forvaltningsplanen. Medverknad inneber at alle har høve til å delta aktivt.

Medverknad går for seg på ulike arenaer på både lokalt og regionalt nivå. I vassregionen vår kjem vi til å leggje til rette for brei medverknad frå alle typar aktørar i vassregionen. Det er mogleg å påverke korleis medverknad skal leggjast opp gjennom denne høyringa

av planprogrammet og løypande i prosessen i utarbeiding av vassforvaltningsplanen og tiltaksprogram, sjå plan for deltaking og medverknad i tabell 7.

I 2019 vert det lagt til rette for medverknad i Sogn og Fjordane vassregion og i Hordaland vassregion. Frå 1.1.2020 er det Vestland vassregion som legg til rette for medverknad.

I Sogn og Fjordane og Hordaland vassregion er det etablert faste plassar der forvaltinga, sektorstyresmaktene, interesseorganisasjonar og bransjar kan møtast.

- Vassregionutvalet: omlag 1 møte i året, eller ved behov
- Arbeidsutval: omlag 1-2 møte i året, eller ved behov
- Regional referansegruppe: omlag 1 møte i året, eller ved behov
- Vassområdeutval: omlag 1-2 møte i året, eller ved behov

8.3 Plan for deltaking og medverknad

Deltaking frå sektorstyresmakter og medverknad frå allmenta er viktige suksesskriterium for at ein oppdatert og justert forvaltningsplan og eit ditto tiltaksprogram skal vere baserte på god nok kunnskap, og for at alle sider skal bli godt nok høyrde og tekne omsyn til. Deltaking og medverknad er meir enn berre høvet til å spele inn til dokument som er på høyring.

Eit viktig aspekt ved deltaking og medverknad er å delta i utforminga av dokumenta før dei går på høyring. Det skjer gjennom møteverksemd, dialog, synfaringar og liknande i perioden der dokumenta blir til. Styresmakter som prosessen får følgjer for, har sjølve eit ansvar for å delta innanfor sine ansvarsområde. Det skal leggjast til rette for deltaking og medverknad gjennom heile perioden fram mot oppdatert forvaltningsplan (tabell 7).

I forkant av dette høyringsdokumentet har sektorstyresmakter og kommunar hatt moglegheit til å drøfte og å gje innspel til arbeidet på møte i vassområdeutvala, arbeidsutval/vassregionutval (tabell 6).

Tabell 6 Oversikt over deltaking og medverknad før dokumenta vert send på høyring.

Aktivitet	Tidsperiode	Medverknadsaktivitetar
Oppdatere kunnskaps- og tiltaksstatus i Vann-Nett	2018	- Sektorstyresmaktene har vore ansvarlege for å sende kunnskapsoppdatering til Fylkesmannen og sjølve oppdatere tiltaksstatusen i Vann-Nett.
Utarbeide høyringsdokument: - planprogram - hovudutfordringar	Hausten 2018, vinter 2019	- henta inn innspel frå sektorstyresmaktene - Møte i vassområda - Møte i arbeidsutvalet/ vassregionutvalet og bilateralt

Tabell 7 Plan for deltaking og medverknad i 2019 for Sogn og Fjordane vassregion og Hordaland vassregion og frå 1.1.2020 i Vestland vassregion

Aktivitet	Tidsperiode	Medverknadsaktivitetar
Høyring av - planprogram - hovudutfordringar	1. april 2019–30. juni 2019	- Høyringsmøte vår 2019
Høyringa blir summert opp, og planprogram + hovudutfordringar blir ferdigstilte.	30. juni 2019–31. desember 2019	- Møte i vassområda og i vassregionutvalet og bilateralt etter behov
Utarbeide forslag til høyringsdokument: - forslag til oppdatert vassforvaltingsplan - forslag til oppdatert tiltaksprogram	Hausten 2019 –1. oktober 2020	- Innhente innspel frå sektorstyresmaktene - Møte i vassområda - Møte i vassregionutvalet og bilateralt - møte i regional referansegruppe eller ev. temamøte - ev. scenariokonferanse vinter/ vår 2020
Høyring av - forslag til oppdatert vassforvaltingsplan - forslag til oppdatert tiltaksprogram	1. oktober 2020–31. desember 2020	- Høyringsmøte
Høyringa blir summert opp, og endringar blir føreslegne. Vedtak i fylkesting.	1. januar 2021–30. juni 2021	- Møte i vassområda og i vassregionutvalet og bilateralt etter behov - Møte i fylkestinget
Oversending til departementet for godkjenning	1. juli 2021	- Direktoratata får delegert frå departementa å førebu godkjenninga og komme med si tilråding.

9 Tema og utgreiingar fram mot oppdatert vassforvaltingsplan

I tillegg til å følgje opp miljømåla frå forvaltingsplanen for 2016–2021 og gjennomføre tiltak frå tiltaksprogrammet skal vi no undersøkje korleis det står til med vatnet etter at den regionale vassforvaltingsplanen med tilhøyrande tiltaksprogram har fått verke sidan 2016. Vi skal òg gjennomføre nødvendige vurderingar som grunnlag for konsekvensutgreiing (sjå neste kapittel). Dei viktigaste temaa er:

9.1 Styrkje kunnskapsgrunnlaget

I kunnskapsgrunnlaget til regionale vassforvaltingsplanar inngår *karakterisering* av elvar, innsjøar, grunnvatn og kystvatn og vurdering av miljøpåverknad frå menneskeleg aktivitet. Hovudformålet med karakteriseringa er å få ei oversikt over miljøtilstanden og ulike påverknader og å identifisere kva for nokon vassførekomstar som ikkje kjem til å nå miljømåla. Overvaking av miljøtilstanden gir styresmaktene kunnskapsgrunnlag til å setje i gang tiltak for å betre eller halde ved like miljøverdiar, eller førebyggje at dei blir gjorde ringare.

Målet med overvakinga er:

- å skaffe eit godt kunnskapsgrunnlag for tiltak og politiske vedtak
- å sikre befolkninga rett informasjon om tilstanden til miljøet i tråd med miljøinformasjonslova

Overvakinga er langsiktig, og ofte er det behov for målingar over fleire år for å kunne sjå ei endring som skriv seg frå menneskeleg aktivitet eller ein naturleg variasjon. Det regionale overvaksingsprogrammet skal oppdaterast og reviderast. Fylkeskommunen som er utpeikt til å leie planarbeidet i vassregionen, har etter vassforskrifta ansvaret for at dette blir gjort, men det er Fylkesmannen som står for det faglege arbeidet i samarbeid med sektorstyresmaktene. Dette vil i stor grad bli gjort ved at det blir teke ut oversikter frå Vann-Nett over ulike delprogram for basisovervaking og tiltaksorientert overvaking. Det er likevel ein føresetnad at Fylkesmannen og Miljødirektoratet har merkt alle stasjonar til rett delprogram ved registrering i Vannmiljø. Dette vil bli gjort i løpet av 2019.

I begge vassregionane er det behov for å:

- styrke kunnskapsgrunnlaget i kystvassførekomstar, med mellom anna miljøgifter og undersøkingar av botndyr. Dette gjeld spesielt vassførekomstar med dårleg vassutskifting t.d. pollar, fjordar med tersklar etc.
- oppdatere kunnskapen om påverknad frå sur nedbør, spesielt i Sogn og Fjordane.
- undersøke vassførekomstar med manglande data. Dette er i stor grad mindre vassdrag, slik at vasskjemisk overvaking vil vere gunstig å starte med
- undersøke effekten av klimaendringar i vassførekomstane
- kartlegge kjemikaliar og tungmetall i ein del utvalde vassførekomstar med gamle avfallsplassar og gamal nedlagd industri.

Arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er ein kontinuerleg prosess. Kunnskap og data om vassførekomstane er samla i [Vann-nett](#). Dette er inngangsportalen til informasjon om vatn i Noreg. Her kan du finne ut korleis det står til i vatnet (miljøtilstand, miljømål, tiltak, påverknadar) i fylket, i din kommune eller vatnet i ditt nærmiljø.

9.2 Oppdatere miljømål, unntak og tiltak

Vassforvaltingsplanane og tiltaksprogramma vi jobbar etter no (2016–2021), blei vedtekne i vassregionane i 2015, og vassforvaltingsplanane blei godkjende av departementa i 2016. I arbeidet med å oppdatere planane og tiltaksprogramma som startar no, skal vi gjennomgå miljømål og beskyttande, forbetrande og restaurerande tiltak for å sjå om dei må justerast. Er vi nærmare å nå miljømåla? Trengst det andre eller fleire tiltak for å beskytte, forbetre eller restaurere vassmiljøet? Har det oppstått

uføresette hendingar som har påverka vassførekomstane? Har vi meir eller ny kunnskap som kjem til nytte i vassforvaltingsarbeidet? Verkar tiltaka slik vi hadde tenkt?

Det første høvet til å komme med innspel om nødvendige endringar i vassforvaltingsplanen og tiltaksprogramma er i samband med høyringa av planprogram og hovudutfordringar i regionen våren 2019. Neste sjanse er når forslaget til oppdatert vassforvaltingsplan og tiltaksprogram skal ut på høyring hausten 2020. Men også mellom desse to formelle høyringane skal interessentar ha tilgang til informasjon og høve til å gi innspel til vassregion- og vassområdeutval.

Vi ønskjer vi å leggje til rette for ein god prosess med å oppdatere miljømål særskilt for:

- sterkt modifiserte vassførekomstar (SMVF) (regulerte vassdrag, elveutretting (kanalisering), hamner etc.)
- beskytta område (drikkevasskjelder, verna område, nasjonale laksevassdrag og fjordar etc.).

9.3 Kostnadsoverslag og nytteskildring

Eit viktig mål i revisjonen og oppdateringa av planane og tiltaksprogramma er å få betre oversikt over dei økonomiske og administrative konsekvensane ved planane enn i den første ordinære planperioden. Det gjeld òg fordelingsverknader av tiltaksprogramma og vassforvaltingsplanane mellom sektorar. I neste planperiode ønskjer vi at alle sektorstyresmaktene skal bidra med kostnadsoverslag for tiltaka som er foreslått i planane. Nyttan ved å gjennomføre tiltak er vidare eit viktig element for å vise kva forbetringar vi ønskjer å oppnå.

Sektorstyresmaktene har ansvar for å vareta dei økonomiske vurderingane innanfor sine respektive ansvarsområde, slik at dei neste planane og tiltaksprogramma gir ei betre framstilling av både nytten ved å gjennomføre vassmiljøtiltak og stipulerte kostnader for tiltaka. Dette er kopla til arbeidet med å utvikle ein ny mal for oppdatert tiltaksprogram og revisjon av tiltaksprogramma.

9.4 Klimaendringar, klimatilpassing og flaum

Vi får stadig meir kunnskap om klimaendringar og konsekvensane av desse. På www.klimatilpassing.no står følgjande om vassforvaltning:

«I Norge handler klimaendringene mye om endringer i vann. Det er derfor svært viktig at gjennomføringen av arbeidet med vannforvaltning også tar hensyn til at klimaet vårt er i endring.

Mer nedbør (spesielt vinternedbør) vil forsterke avrenning av næringsalter, som igjen vil kunne øke planktonproduksjon. Samtidig kan løst organisk karbon (DOC) også øke med økende nedbør, noe som gir mindre produksjon på grunn av svekket lysinnstråling ned i vannet. Denne økte absorpsjonen av lys bidrar samtidig til økt temperatur i vannet.

I elver og mindre innsjøer vil også endringer i nedbør og lufttemperatur ha betydning for vannføringen og temperaturen i vannet. Summen av disse effektene vil ha betydning for den økologiske tilstanden for ferskvann. I tillegg vil klimaendringene kunne gi økte skader fra overvann, sørpeskred, flomskred, kvikkleireskred og stormflo. I vannforvaltningen er det nødvendig å ta hensyn til disse effektene.

Vurderinger av klimaendringer og klimatilpassing skal inn i alle faser av arbeidet med vannforskriften, både i vurdering av påvirkning, miljømålloppnåelse og i tiltaksarbeidet.»

I tillegg skal vassforvaltingsplanane omtale område med flaumrisiko og tiltak for å avgrense denne risikoen. I planane som blei godkjende i 2016, fekk vi ikkje synleggjort slike område godt nok.

Det er laga eit planhjul som viser korleis vi skal jobbe med klimaendringar og klimatilpassing i arbeidet etter vassforskrifta. Planhjulet finn du [her](#).

9.5 Drikkevatn og badevatn

I planane som blei godkjende i 2016, rakk vi ikkje å synleggjere verna område godt nok. Det følgjer av vassforskrifta § 16 at det skal etablerast ei oversikt over verna område som viser alle vassførekomstar som har status som verna etter sektorlovverk, inkludert område som er utpeikte som drikkevatn eller rekreasjonsformål. Vidare seier § 17 at drikkevasskjelder skal beskyttast slik at omfanget av reinsing ved produksjon av drikkevatn blir redusert. I arbeidet med å oppdatere planane skal drikkevatn og badevatn prioriterast som viktige tema i vassforvaltninga.

Les meir om drikkevatn og badevatn [her](#).

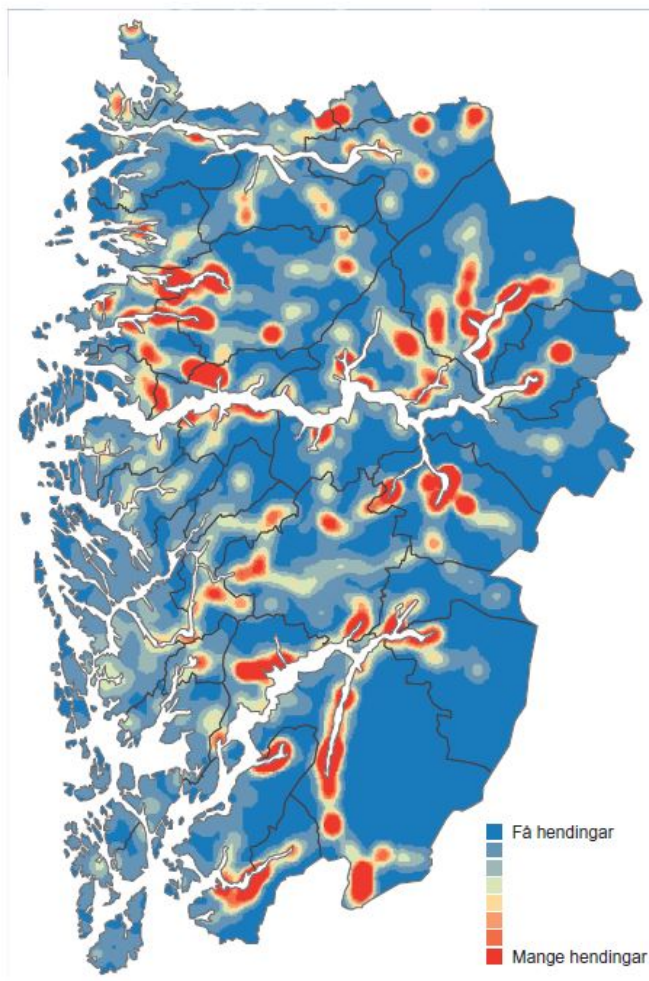
9.6 Plastureining

Miljødirektoratet skal i løpet av 2019 foreslå korleis plastureining skal inkluderast i arbeidet med dei regionale vassforvaltningsplanane. I arbeidet skal det vurderast korleis vassregionane og sektorstyresmaktane skal handtere forsøpling av kyst- og fjordsystema. Forsøpling vil som oftast ikkje ha direkte betyding for miljøtilstand etter klassifiseringssystemet til vassforskrifta, med mindre det er snakk om søppel som lekker miljøgifter til vatnet. Fysisk søppel i kyst- og fjordområda vert likevel opplevd på generelt grunnlag som ein aukande miljøutfordring knytt vassforvaltninga, både fordi det er skjemmande og fordi det kan påverke levande organismar i kystvann på ulikt vis.

Klimautfordringar

Nedbøren hausten 2014 gav store utfordringar på Vestlandet. Foto:Sveinung Klyve

Konsentrasjonen av skredhendingar i Vestland fylke i perioden januar 2018 til september 2018. Kjelde: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Flaumen i Odda i 2014 gav store utfordringar og kostbar gjenoppbygging av elva Opo. Foto: Odda kommune

10 Konsekvensutgreiing: Kva vil planen bety?

Kva vil vassforvaltingsplanen få å seie for miljøet og samfunnet? Kor langt vil planen bringe oss i retning av betre vern og betre vassmiljø? Kva vil han bety for arealbruk og verksemd innanfor viktige sektorar/næringar? For å få oversikt over dette vil vi arbeide fram ei konsekvensutgreiing (KU) som del av arbeidet med å lage planen.

Konsekvensutgreiing av dei regionale vassforvaltingsplanane følgjer av KU-forskrifta § 6a.

Vassforvaltingsplanen er ein overordna plan for heile vassregionen. Konsekvensutgreiinga skal derfor avgrensast til å gjere greie for kva verknader planen kan få på eit overordna nivå. Målet er å gi informasjon som betyr noko når det skal fattast vedtak om vassforvaltingsplanen. Ei konsekvensutgreiing er eit nyttig arbeidsverktøy som bidreg til ein ryddig og god planprosess.

Ifølgje KU-forskrifta § 17 skal innhaldet i og omfanget av konsekvensutgreiinga tilpassast den aktuelle planen eller tiltaket og vere relevant for dei avgjerdene ein skal ta.

Konsekvensutgreiinga skal òg ta utgangspunkt i relevant og tilgjengeleg informasjon.

§ 18 omtaler særleg overordna planar og peiker på at for regionale planar kan konsekvensutgreiinga avgrensast til å gjere greie for verknadene som planen kan få på eit overordna nivå.

Les meir om korleis ei konsekvensutgreiing om verknader planen har på eit overordna nivå er tenkt gjennomført [her](#). Forslag til utgreiingsprogram ligg [her](#).

10.1 Problemstillingar som skal vurderast

Den endelege konsekvensutgreiinga vil inngå i planskildringa i sjølve vassforvaltingsplanen når han går på høyring hausten 2020.

Her vil vi gi ei kort skildring av følgjande moment:

- Vesentlege verknader for nasjonalt og internasjonalt fastsette miljømål, naturmangfald, forureining og økosystemtenester, særleg med tanke på måloppnåing for vassmiljøet i 2027
- Vesentlege verknader for relevante sektorar/næringar som kommunar, miljøforvaltning, vasskraft, landbruk, akvakultur og transport
- Vesentlege verknader for helse, friluftsliv, landskap og kulturminne
- Vesentlege verknader knytte til klimaendring, flaum og klimatilpassing
- Tilknyttinga til andre nasjonale, regionale og lokale planar
- Eventuelle verknader utover landegrensene

Ei fullstendig liste over faktorar er gitt i KU-forskrifta § 21. Her vil vi unngå for omfattande skildringar og avgrense konsekvensutgreiing til verknadar planen kan få på eit overordna nivå.

11 Prioriteringar i arbeidet fram mot oppdatert vassforvaltingsplan og tiltaksprogram

Vassforskrifta gir oss rammer for heilskapleg vassforvaltning i form av miljømål, tidsfristar, verktøy og planprosess. Lovverket gir oss dei juridiske verkemidla for å forbetre og beskytte vatnet vårt. Vi deler derfor tiltaka som skal gjennomførast, inn i grunnleggjande og supplerande tiltak. Grunnleggjande tiltak skal gjennomførast i samsvar med lovverket. Supplerande tiltak skal gjennomførast dersom det ikkje er nok med grunnleggjande tiltak for å nå miljømåla. Det vil seie at det er måla i vassforskrifta som utløyser dei supplerande tiltaka.

Vassforskrifta har som mål «å sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene» (§ 1). «Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.» (§ 4) Det betyr at miljøtiltak ikkje berre er aktuelle i vassførekomstar der tilstanden i dag er dårlegare enn god, men òg som førebyggjande tiltak for å beskytte vassførekomstar som har god tilstand i dag, men som er utsette for påverknader som på sikt kan føre til forverring.

Vassforskrifta § 13 forklarar forholdet til anna lovverk slik: «Hvis det i eller i medhold av annet regelverk er fastsatt strengere krav, utslippsgrenser, utfasingsmål, mål for beskyttelse eller lignende, enn det som følger av denne forskriften, skal den strengeste bestemmelsen legges til grunn.» Det betyr at sjølv om tilstanden i ein vassførekomst er god eller svært god, skal det til dømes gjennomførast reinsekrah i medhald av regelverket. Vassforskrifta opphevar nemleg ikkje anna regelverk, og formålet med vassforskrifta og regelverket elles er både å forbetre og beskytte vatnet vårt.

Arbeidet må rette seg etter fristane i vassforskrifta. For dei oppdaterte planane som gjeld for åra 2022–2027, er hovudregelen at miljømål skal vere nådde innan utgangen av 2027 (§ 8). Dersom naturforhold eller tekniske årsaker tilseier det, kan måloppnåinga utsetjast til utgangen av 2033 (§ 9). I særlege tilfelle der det er umogleg eller urimeleg kostnadskrevjande å nå miljømåla, kan det fastsetjast mindre strenge miljømål (§ 10). (Sjølv om unntak i form av tidsutsetjing eller mindre strenge mål blir brukt, skal alle praktisk gjennomførbare tiltak treffast for å hindre ytterlegare forverring av tilstanden i dei aktuelle vassførekomstane, og alle unntak skal revurderast kvar gong forvaltingsplanen blir oppdatert.)

Prioritering av tiltak i det vidare arbeidet handlar derfor primært om å fordele tiltaka geografisk (kvar begynner vi?) og over tid (kor lang tid tek det før alle anlegga tilfredsstillar krava, og når vil vi ha oppfylt miljømåla eller sørgt for godt nok vern?). Sektorane spelar derfor ei viktig rolle når rekkjefølgja av tiltak skal prioriterast, og når ein skal ta stilling til om måla er nådde, og om tidsfristar eventuelt skal utsetjast. Dialogen i planarbeidet bidreg til samordning der fleire sektorar er med og påverkar. Nedanfor følgjer nokre viktige hugsereglar i det vidare arbeidet.

- Prioritering handlar om tid og rom og om å ta det viktigaste først innanfor ansvarsområdet til den enkelte sektoren, med sikte på ei gradvis måloppnåing innan utgangen av fristane. Kvar sektor må ta sin del av ansvaret, og prioritering handlar derfor som hovudregel ikkje om å setje tiltak i ulike sektorar opp mot kvarandre.
- Grunnleggjande tiltak skal som hovudregel gjennomførast først og ikkje «setjast opp mot» supplerande tiltak verken i eigen sektor eller i andre sektorar.
- Tiltak for å oppnå krav i regelverk er derfor ei prioritert oppgåve for «alle» og skal som hovudregel ikkje prioriterast bort.
 - Første prioritet bør derfor vere vassførekomstar der tilstanden er moderat eller dårlegare, og/eller der det er viktige brukarinteresser som til dømes drikkevatt, badeplassar eller fiskeinteresser.

- Andre prioritet bør vere andre vassførekomstar som er i god eller svært god tilstand, eller der det ikkje er viktige brukarinteresser som er påverka. Der tilstanden er god eller betre, skal det òg gjennomførast grunnleggjande tiltak, men ikkje supplerande tiltak, med mindre desse er nødvendige for å beskytte vassførekomsten mot forverra tilstand.
- Vedtekne vernekrav til drikkevasskjelder o.l. er ikkje gjenstand for diskusjon i det vidare arbeidet.
- Dersom grunnleggjande tiltak ikkje er nok for å oppnå måla, må supplerande tiltak utgreiast og setjast i verk. Dersom gapet mellom dagens tilstand og miljømål er stort, kan tiltaksgjennomføring innanfor lovverket og av supplerande tiltak med fordel skje samtidig.
- Sektorane prioriterer og tek stilling til om måla er nådde, og om fristar eventuelt må utsetjast. Dialogen i planarbeidet bidreg til samordning der fleire påverkar.

I det vidare planarbeidet vil dessutan nasjonale føringar søkje å klargjere det regionale og lokale handlingsrommet.

Figur 12 Havforskningsinstituttet på tokt i Hardangerfjorden des-2017. Meir undersøking trengs i fjordane våre i framtida. Foto:Sveinung Klyve